

**JOUKKOLIIKENTEEN TOIMIVALTAINEN
VIRANOMAINEN TURUN KAUPUNKISEUDULLA**

YHTEISTOIMINTASOPIMUS

Päivitys **x.2.2024** ~~30.3.2017~~

1 SOPIMUKSEN OSAPUOLET JA TARKOITUS

Tämän sopimuksen osapuolia ovat Kaarinan, Naantalin, Raision, Liedon, Paimion ja Turun kaupungit sekä Ruskon kunta (jäljempänä sopijakunnat). Tämän sopimuksen osapuolia ovat Liedon ja Ruskon kunnat sekä Kaarinan, Naantalin, Raision ja Turun kaupungit (jäljempänä sopijakunnat). Tällä sopimuksella sovitaan 3.12.2009 voimaan astuneen Euroopan parlamentin ja neuvoston antaman asetuksen rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista (palvelusopimusasetus) sekä kansallisen liikennepalvelulain joukkoliikennelain mukaisesti yksinomaan sopijakuntien muodostamalla alueella harjoitettavaan reitti- ja kutsujoukkoliikenteen lupaviranomaistoimesta, muista palvelusopimusasetuksessa ja liikennepalvelulaissa joukkoliikennelaissa paikalliselle toimivaltaiselle lupaviranomaiselle säädetyistä tehtävistä sekä kuntien keskenään sopimista joukkoliikenteen tehtävistä. Sopijakunnat hoitavat nämä tehtävät kuntalain 51 ja 52 §:n mukaisesti siten, että Turun kaupunki perustaa niistä huolehtimaan yhteisen toimielimen.

2 YHTEISTOIMINNAN TAVOITTEET JA YLEISET PERIAATTEET

Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä liikennepalvelulain joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja koordinoita seudullista joukkoliikennettä siten, että joukkoliikenteen palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Joukkoliikenne suunnitellaan yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Seudullisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueelle laaditaan yhteinen joukkoliikennesuunnitelma ja siihen liittyvä palvelutasotavoite, jossa otetaan huomioon kuntakohtaiset, kuntien itse määrittämät palvelutasotavoitteet.

Edelleen Yhteistoiminnalla huolehditaan seudun kuntien edunvalvonnasta valtionavustusten ja valtion hankkiman ostoliikenteen suunnittelussa ja avustusten hakemisessa sekä suunnitellaan muiden toimivaltaiten joukkoliikenteen lupaviranomaisten kanssa seudun joukkoliikennepalveluiden kytkentä ja yhteensovittaminen laajempaan joukkoliikennejärjestelmään.

Lainsäädännön muuttuessa yhteistoimintasopimukseen sisältyvät tehtävät muuttuvat vastaavasti.

Toimivalta-alueen joukkoliikenteen kilpailutuskohteet ja niiden laajuus valitaan niin, että niin isompien kuin pienempienkin liikenteenharjoittajien on mahdollista voittaa sopimuksia, eikä monopolitilannetta pääse syntymään.

3 UUELLEEN JÄRJESTETTÄVÄT TEHTÄVÄT

Uudelleenjärjestely koskee joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä 3.12.2009 voimaan astuneen joukkoliikennelain mukaisesti. Lainsäädännön muuttuessa myös yhteistoimintasopimukseen sisältyvät tehtävät muuttuvat vastaavasti.

Tällä hetkellä Turun paikallisliikenteen lupaviranomaisena toimii Turun joukkoliikennelautakunta. Kuntarajat ylittävän liikenteen osalta reitti- ja kutsujoukkoliikenteen lupaviranomaisena toimii Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tämän sopimuksen mukaisesti seudulliseen joukkoliikenteeseen liittyvät viranomaistehtävät siirtyvät 1.1.2012 lukien Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle (jäljempänä lautakunta). Turun sisäisen liikenteen osalta päätösvalta säilyy Turun joukkoliikennelautakunnalla nykyisen valtuustokauden loppuun asti. Turun seudun joukkoliikennelautakunta toimii 1.1.2013 alkaen myös Turun sisäisen liikenteen toimivaltaisena lupaviranomaisena.

3.4 YHTEISET TOIMIELIMET

Liikennepalvelulain Joukkoliikennelain tarkoittaman seudullisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä hoitaa tehtävien hoitamista varten perustetaan Turun kaupungin organisaatioon kuuluva Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Sen toimivalta-alueeseen kuuluvat sopijakuntien muodostama alue.

Lautakunnassa on 13 42 kaupunginvaltuustojen toimikaudekseen valitsemaa jäsentä, joista Turun kaupunginvaltuusto valitsee seitsemän (7) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision, Paimion ja Ruskon valtuustot valitsevat kukin yhden (1) jäsenen ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen.

Sopijakuntien määrän muuttuessa, lautakunnan kokoonpano muuttuu siten, että kullakin sopijakunnalla on lautakunnassa yksi (1) jäsen, yksin tai yhdessä toisen kunnan kanssa, kuitenkin niin, että Turun kaupungin valtuusto valitsee lautakunnan jäsenistä vähintään puolet ja lautakunnan koko on aina vähintään 8 jäsentä ja enintään 20 jäsentä.

Turun kaupunginvaltuusto valitsee asettamistaan jäsenistä puheenjohtajan. Muut kunnat nimeävät varapuheenjohtajan kahden vuoden toimikausi kerrallaan.

Päätökset lautakunnassa tehdään kuntalain mukaisesti. Mahdollinen äänestys toimitetaan avoimesti ja päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänien mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt. Yli kuntarajan toteutettavan liikenteen järjestämisestä päätettäessä edellytetään äänestyksessä vähintään kahden kunnan muodostamaa enemmistöä. Henkilövaalissa äänien mennessä tasan valinnan ratkaisee arpa.

Läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksissa on Turun hallintosäännössä määritellyillä henkilöillä kaupunginhallituksen edustajalla ja sopimus kuntien kunnan- tai kaupunginjohtajalla tai teknisen toimen johtajalla tai vastaavalla viranhaltijalla.

Joukkoliikennelautakunnan toimintaa ohjaavat kuntalaki ja Turun kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö. Lautakunnan yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu toimivalta-alueellaan seuraavat tehtävät:

- 1) Päättää joukkoliikenteen palvelutasosta ja sen toimeenpanosta.
- 2) Päättää joukkoliikenteen järjestämistavasta.
- 3) Päättää joukkoliikenteen hankinnasta. Päätös liikenteen järjestämisestä perustuu niiden kuntien, jota kyseinen liikenne palvelee, esitykseen ja rahoituspäätökseen.
- 4) Myöntää lupaviranomaisena reittiliikenteen ja kutsujoukkoliikenteen luvat liikenteenharjoittajien hakemuksesta.
- 5) Päättää kuntien ja valtion joukkoliikenteeseen osoittamien tukien, avustusten ja määrärahojen hakemisesta ja käyttämisestä.
- 6) Antaa lausunnot toisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluvasta liikenteestä.
- 7) Hoitaa muut liikennepalvelulaissa joukkoliikennelaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle määrätyt tehtävät.
- 8) Vastaa liikennepalvelulain joukkoliikennelain 5 § mukaisesta reittien ja aikataulujen suunnittelusta.

Muutoin noudatetaan soveltuvin osin mitä Turun kaupungin hallintosäännössä on määrätty lautakuntien yleistehtävistä ja ratkaisuvallasta.

Turun kaupunki voi käyttää kuntalain tarkoittamaa otto-oikeutta vain muissa kuin lautakunnalle liikennepalvelulain joukkoliikennelain ja palvelusopimusasetuksen nojalla kuuluvissa tehtävissä.

Kuntien ja Turun kaupungin välisen tiedonkulun varmistamiseksi ja kuntien tilaajanäkökulman välittämiseksi seudullisen joukkoliikennelautakunnan päätösvaltaan kuuluvien asioiden valmistelua varten perustetaan kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan valmistelytyöryhmä. Sopijakunnat nimeävät edustajansa työryhmään. Työryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat Turun kaupungista.

Alueellinen joukkoliikennetyöryhmä

Kaupunkiseudun joukkoliikenteen ja kaupunkiseudun ulkopuolelta kaupunkiseudulle tulevan joukkoliikenteen yhteen sovittamiseksi perustetaan säännöllisesti kokoontuva alueellinen joukkoliikennetyöryhmä, johon kukin seuraavista tahoista nimeää enintään kaksi edustajaa: Elinkoino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Varsinais-Suomen liitto, Turun kaupunki ja yhteisesti muut sopimuskunnat.

4 5 HENKILÖSTÖ

Lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta huolehtii Turun kaupungin hallintosäännössä määriteltävä palvelualue tai vastaava. Sitä johtaa joukkoliikennepalvelujohtaja ja sen toimintaa ohjaa Turun kaupunginvaltuuston hyväksymän hallintosääntö.

5 6 TALOUS JA KUSTANNUSTEN JAKO

Toiminnan kustannusten jaossa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- 1) Yhteisten tutkimus- ja kehityshankkeiden kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa.
- 2) Organisaatiosta ja lautakuntatoiminnasta aiheutuvat seudulliset kuntakohtaiset toimintakustannukset sovitaan valtuustokausittain. Sopimuksen voimaantullessa kustannukset jaetaan liitteen 1 mukaisesti. Seutuyhteistyöstä aiheutuvat kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa.

Sopijakunnan maksuosuus yhteistoiminnan menoihin määräytyy toimintavuoden toteutuneiden kustannusten perusteella. Maksuosuutta määrättäessä toteutuneista kustannuksista vähennetään valtionavustukset, lupamaksut ja muut toimintatuotot. Kuntien maksuosuuden suuruinen ennakko laskutetaan neljännesvuosittain. Lopulliset maksuosuudet maksetaan tai liikaa perityt ennakot palautetaan vuosittain heinäkuun loppuun mennessä. Lopulliset maksuosuudet tarkentuvat tilinpäätöksen yhteydessä ja kunnat maksavat lisää tai kunnille palautetaan liikaa perityt ennakot vuosittain heinäkuun loppuun mennessä.

Vuosittainen investointibudjetti perustuu liikennöintikustannuksiin ja on noin 1 % kustannuksista. Vuosittaisista investoinneista päättää kuitenkin lautakunta.

Kaupunki- ja seutulippujen hintavelvoitteiden määrittämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa kukin kunta omalta osaltaan.

PSA:n mukaisesti hankitun liikenteen kustannukset jaetaan seuraavasti:

Kunkin kunnan sisäisen liikenteen nettokustannuksista (ja näin myös palvelutasosta) vastaa kunta itse. Kunnilla on oikeus ostaa omalla kustannuksellaan lisäliikennettä; kilpailutuksen valmistelee kuitenkin seudullinen joukkoliikenne, ellei toisin sovita.

Kuntien välisen liikenteen nettokustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita ko. liikenne palvelee kuntalaisten matkustuksen (lipputulojen ja matkan pituuden) suhteessa.

Viranomaistoiminnan kustannukset katetaan kuntien maksuosuuksilla, valtion avustuksilla sekä muilla mahdollisilla tuloilla.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan on tehtävä Turun kaupunginvaltuustolle esitys seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Esityksessä tulee olla erikseen käyttötalous- ja investointiosa. Talousarvio ja -suunnitelma tulee käyttötalouden osalta eritellä tehtävittäin ja investointien osalta hankkeittain.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa on sopijakunnille varattava tilaisuus esityksen tekemiseen yhteistoiminnan tavoitteista ja rahoituksesta. Tätä varten seuraavan kalenterivuoden alustava talousarvio ja -suunnitelma on toimitettava jäsenkunnille 30.9. mennessä ja hyväksytty talousarvio ja -suunnitelma 15.1. mennessä.

Talousarvioon otetaan yhteistoiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat sekä osoitetaan rahoitustarpeen kattaminen sopijakuntien maksuosuuksilla ja muilla tuloilla. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan hoitamiseen turvataan. Yhteistoiminnan tehtävissä ja niiden rahoituksessa on noudatettava talousarviota.

Tilikauden aikana mahdollisesti hyväksyttävien talousarviomuutosten on perustuttava määrärahojen, tuloerien sekä tavoitteiden osalta toiminnan tai palveluiden käytön taikka talouden yleisten perusteiden tilikauden aikana jo tapahtuneisiin tai arvioitaviin muutoksiin. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää Turun kaupunginvaltuusto. Esitys muuttamisesta on annettava sopijakunnille tiedoksi riittävän ajoissa ennen kaupunginvaltuuston talousarviokokousta.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta seuraa talousarvion toteutumista. Sopijakunnan maksuosuus yhteistoiminnan menoihin määräytyy toimintavuoden toteutuneiden kustannusten perusteella. Maksuosuutta määrättäessä, toteutuneista kustannuksista vähennetään valtionavustukset, lupamaksut ja muut toimintatuotot. Kuntien maksuosuuden suuruinen ennakko laskutetaan neljännesvuosittain. Lopulliset maksuosuudet maksetaan tai liikaa perityt ennakot palautetaan vuosittain heinäkuun loppuun mennessä. Mahdollinen ylijäämä jaetaan kustannuksien suhteessa ja maksetaan kunnille heinäkuun loppuun mennessä.

Kunnat voivat varautua joukkoliikenneviranomaisen suositusten perusteella mahdollisesti tarvittaviin investointeihin omissa talousarvioissaan. Poikkeuksena on joukkoliikenteen maksu- ja informaatiojärjestelmä, johon liittyvät hankinnat toteutetaan seudullisen joukkoliikennelautakunnan toimesta. Muita vastaavia hankkeita ei ole tiedossa.

Joukkoliikennekaistat, pysäkkien rakentaminen, pysäkkikatokset, pysäkkien varustaminen, pyöräkatokset, kuljettajavessat yms. eivät kuulu seudullisen joukkoliikenneviranomaisen päätösvaltaan ja viranomaisen voi tehdä ko. hankinnoista kunnille vain esityksiä ja suosituksia.

6.7 NEUVOTTELU- JA LAUSUNTOMENETTELYT

Kultakin kunnalta pyydetään lausunnot ainakin seuraavista asioista:

- joukkoliikenteen palvelutaso ja kustannukset
- joukkoliikenteen palvelutasoon ja kustannuksiin vaikuttavat merkittävät järjestelyt
- liikennöintisuunnitelmat
- lipputuotteiden myöntämisehdot, niiden hinnat ja vapaakortit

Suunnitteilla olevista joukkoliikennemuutoksista ja yleensäkin kuntien kustannuksiin vaikuttavista muutoksista seudullinen joukkoliikenne neuvottelee niiden kuntien kanssa, joita muutokset koskevat.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta noudattaa ko. kunnan lausuntonaan antamaa päätöstä seuraavissa yhtä kuntaa koskevissa asioissa ja seudullinen joukkoliikenne valmistelee ne suoraan ko. kunnan päätettäväksi:

- yhtä kuntaa koskevat liikennöintisopimukset ja kilpailutusvaatimukset

- liikennöintisopimusten optioiden käyttö, ei kuitenkaan päätös tarjouskilpailun voittajasta
- yhtä kuntaa koskevat aloitteet
- yhtä kuntaa koskevat uudet reitit ja merkittävät reittimuutokset
- kunkin kunnan palvelutoimistojen ja/tai yhteispalvelupisteiden perustaminen

Lautakunta voi pyytää kuntien lausuntoja myös muista sen toimivaltaan kuuluvista asioista.

Jäsenkuntien tulee informoida seudullista joukkoliikenneviranomaista katumuutoksista ja muista merkittävistä suunnitelmista joukkoliikenneväylillä sekä pyytää lausunto joukkoliikenneviranomaiselta merkittävistä joukkoliikenteeseen vaikuttavista maankäyttöratkaisuissa (lausunto tai ottaminen mukaan valmisteluun).

7 8 SOPIMUKSEN SEURANTA

Sopimuksen toteutumista seurataan kerran vuodessa pidettävässä arviointikokouksessa.

8 9 TOIMIVALTA-ALUEEN LAAJENTUMINEN

Auran, Paraisten, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Paimion ja Sauvon kunnilla on oikeus liittyä tämän sopimuksen mukaiseen yhteistyöhön edellyttäen, että Turun seudun joukkoliikenteen viranomaisen toimivalta-alue säilyy liittymisen jälkeen toiminnallisesti tarkoituksenmukaisena ja että yhteistyöhön liittyvä kunta hyväksyy tämän sopimuksen ja sen mukaiset kustannusten jakoperusteet. Kaikkien sopimusosapuolien tulee hyväksyä muutos.

Jos joku toimivalta-alueen kunta laajenee kuntaliitoksen seurauksena, kuuluu myös liitetty alue seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimivalta-alueeseen.

9 10 SOPIMUKSEN VOIMAANTULO JA IRTISANOMINEN

Sopimus astuu voimaan **x.x.2024 1.1.2012.**

Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimus voidaan irtisanoa kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä ja irtisanominen astuu voimaan seuraavan vuoden 1. päivänä. Irtisanominen merkitsee sitä, että sopijapuoli luopuu sopimuksen tarkoittamasta yhteistyöstä.

Tämän sopimuksen muuttaminen edellyttää kaikkien sopijakuntien suostumusta, lukuun ottamatta kohdassa **1 3** mainittuja muutoksia lainsäädännön muuttumisen johdosta.

Irtisanoutumisestaan huolimatta kunta sitoutuu ennen irtisanoutumista tehtyjen kuntarajat ylittävän liikenteen ostosopimusten mukaisiin kustannuksiin tässä sopimuksessa ja liikenteen ostosopimuksessa sovitulla tavalla näiden liikenteen ostosopimuksen päättymiseen saakka.

10 11 ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan keskinäisin neuvotteluin. Tarvittaessa neuvottelujen pohjaksi pyydetään Suomen Kuntaliiton asiantuntijalausunto. Jos ratkaisua ei näin synny, erimielisyydet ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena Varsinais-Suomen käräjäoikeus.

11 12 ALLEKIRJOITUKSET